

BADÓ ATTILA

Laikus bírászkodás és reprezentativitás

(A „fair cross section” doktrína)

A reprezentativitás kérdését a laikus bírászkodás, és konkrétan az Egyesült Államok esküdszéke vonatkozásában az a feltevés állítja előtérbe, hogy a társadalom különböző csoportjai pozitív előítélettel rendelkeznek saját csoportjuk tagjaival szemben. (Ehhez szorosan kapcsolódik az ilyen csoportokkal szemben a többség, vagy valamely más kisebbség részéről tapasztalható negatív előítélet.) Mindezen feltételezések bírói ítéletekben is hangot kaptak,¹ és voltaképpen ez vezetett oda, hogy az esküdtek kiválasztásánál ma már komoly szerepet játszik annak a kérdésnek az eldöntése, hogy e testület tagjait vajon a közösség megfelelő keresztmetszetét (fair cross section of the community) jelentő részéből választották-e ki. Amennyiben valamelyik peres félnek, vagy büntető ügyben a vádlott képviselőjének sikerül bebizonyítania, hogy ez nem így történt, egy már elvesztett ügyet is újra lehet tárgyalni. Mindez persze főleg a büntető esküdszékhez kapcsolódó „alapideológia” miatt érdekes, amely bírói önkénnyel szembeni védőbástyát lát a laikusok testületében (ld. Taylor v. Louisiana). Ennek pedig egyik biztosítéka, ha a régi angol kifejezésnek megfelelően a vádlottal „azonos rangú” (my peer) esküdtek is helyet kapnak az esküdszékben.

A hatodik alkotmány-kiegészítésben megfogalmazott pártatlansági követelmény, az esküdszékre vonatkozó 1968-as szövetségi törvények és a Legfelsőbb Bíróság értelmező tevékenysége határozzák meg az esküdtek kiválasztására vonatkozó eljárás mikéntjét.²

¹ „...all groups tend to have particular sympathies towards their own group members...” (Powers v. Ohio, 499 U.S. 400, 424, 1991) „in our heterogeneous society jurors will inevitably belong to diverse and often overlapping groups defined by race, religion, ethnic or national origin, sex, age, education, occupation, economic condition, place of residence, and political affiliation... it is unrealistic to expect jurors to be devoid of opinions, preconceptions, or even deep-rooted biases derived from their life experiences in such groups and hence... the only practical way to achieve an overall impartiality is to encourage the representation of a variety of such groups on the jury so that the respective biases of their members, to the extent they are antagonistic, will tend to cancel each other out. (People v. Wheeler, 583 P.2d 748, 755, 1978)

² Szövetségi szinten az Egyesült Államokban a kiválasztási eljárás első lépcsőfoka az esküdszéki tagság szempontjából releváns földrajzi terület, illetve a szóba jöhető személyek körének meghatározása. A lajstromozás feladatával a bíróságok igazgatási feladatával megbízott személy (clerk) van megbízva, akik esetleg az úgynevezett „jury commissioner” közreműködésével végzi e feladatot, akit a bíróság jelöl ki a bírósági körzet tekintélyes polgárai közül (lehetőleg a clerk pártjával ellentétes oldalon álló pártból). A politikai ellensúlyozás célját szolgáló szereposztás mellett már érthető, hogy Angliával ellentétben az USA-ban nincs pontosan meghatározva az esküdti szolgálatnál alkalmazandó forrás. (Werding, 1975:49. 50.) Főszabály szerint a szavazólistát kell alkalmazni, ám a reprezentativitás biztosítása érdekében a „clerk” és a „jury commissioner” eldönthetik, hogy a szavazólistát az adólistával, a telefonkönyvvel, vagy a járművezetői

Az alkotmányos követelményből, mely a pártatlan esküdtszékhez való jogot garantálja, persze nem következik szükségszerűen az, hogy a reprezentativitás is előfeltétele a pártatlanságnak. Ez a feltétel a Legfelsőbb Bíróság értelmező tevékenységének köszönhetően kapcsolódott az alkotmányos követelményhez. A faji- és gazdasági egyenlőségek kiküszöbölését, illetve az esküdtszék kiválasztási eljárásának egységesítését megcélzó szövetségi törvény (The jury selection and Service Act) mindezek alapján már konkrétan fogalmaz, amikor kimondja, hogy az állampolgároknak szövetségi szinten joguk van olyan vád- illetve ítélő esküdtszékhez, melyet a társadalom megfelelő keresztmetszetét nyújtó részéből véletlenszerű választással állítottak össze. Előírja továbbá, hogy senkit sem lehet kizárni neme, színe, faji hovatartozása, vallása, származása, gazdasági helyzete alapján és megköveteli, hogy mindezek érvényesítése érdekében a bíróságok dolgozzanak ki egy írott kiválasztási tervet részletes eljárási szabályokkal.

E törvény bizonyos vonatkozásokban túlmegy a Legfelsőbb Bíróság döntéseinek kodifikálásán. E döntések egyrészt csupán büntetőügyek vonatkozásában követelik meg a reprezentativitást, míg a törvény ezt polgári ügyekre is kiterjeszti, másrészt a törvény meghatározza, hogy milyen módon lehet bizonyos esetekben a reprezentativitást biztosítani. A Legfelsőbb Bíróság ennek alapján egy ítéletében általános érvénnyel, a vád és az

engedélyek listájával egészítik-e ki. (Abadinsky 1991:235.) A lényeg tehát az, hogy e lajstrom megfeleljen az alkotmányban rögzített követelménynek, vagyis a társadalom megfelelő keresztmetszetét (fair-cross section) nyújtja. Ebből a listából (first master list) képeznek ezután egy véletlenszerű eljárás eredményeként egy szűkebb listát, amivel a választási urnát (master wheel) töltik fel. (28 U.S.C.A. par. 1863 b/3) Az urnában minimum ezer névnek kell szerepelnie. (28 U.S.C.A. par. 1863 b/4) Az így létrejövő listán szereplő személyeknek egy kérdőívet küldenek ki, amelyben arra vonatkozó kérdéseket tesznek fel, hogy az illető az esküdtszéki tagság legalapvetőbb feltételeinek eleget tesz-e, vagy sem. Azokból, akik a válaszok alapján megfelelnek, egy újabb listát készítenek (second master list), amely listából aztán az esküdtszéki szolgálatra kisorsolják a megfelelő számú személyt. Alternatív esküdtszéki tagokat is sorsolnak annak elkerülése érdekében, hogy pl. betegség következtében egy eljárás nehogy esküdt hiányában akadjon el. (FRCP Rule 24 c) Az így kiválasztott személyek felesküdnének, majd egy adott ülészakban a bíróság rendelkezésére állnak, hogy belőlük egy adott ügyhöz megfelelő számú esküdtet rendeljenek be attól függően, hogy vád- vagy ítélő esküdtszékre van-e szükség. A kiválasztási eljárás „formális” szakasza itt voltaképpen lezárul, és kezdetét veszi egy jóval lényegesebb és egyúttal jóval érdekesebb szakasz, az úgynevezett „voir dire” eljárás. Ezen eljárás keretében a bírónak, illetve az ellenérdekű feleknek lehetőségük adódik arra, hogy a számukra nem megfelelőnek tűnő esküdtteket (bizonyos határok között) kivonják az eljárásból. Főszabály szerint ezt az eljárást a bíró vezeti (FRCP r.24. 47.), ám sok helyen lehetővé vált, hogy a leendő esküdtnek az ügyvédek tegyék fel azokat a kérdéseket, amelyek a kellő elfogulatlanságot vizsgálják. Ez nyilván az ügyvédek érdekében áll, akik így egyrészt már itt lehetőséget kapnak arra, hogy az adott ügygel kapcsolatban az esküdték hozzáállását ügyes kérdésekkel alakítsák, magukat esetleg szimpatikusabbá tegyék, másrészt ők személyesen bizonyosodjanak meg arról, hogy védencük irányában nincs-e hátrányos előítélet az összeálló esküdtszék valamelyik tagjában. A bírák többsége természetesen nem rajong mindezért, hiszen jelentős mértékben hosszabbítja meg az eljárást. (Bloomstein 1968:62. id. Werding 1975:59.) Az esküdték elutasításának több módja is ismeretes. Az egyik az, amikor a felek valamilyen konkrét indok alapján utasítanak el egy személyt (challenge for cause). Erre kizárólag ítélő esküdtszék esetén van mód. Ebben az esetben az ellenérdekű felek kifejtik véleményüket a konkrét személlyel kapcsolatban, elemzik azzal a bíró vagy ügyvéd kérdéseire adott válaszait, majd a bíró ítéletétől függ, hogy e személyt végül elutasítják vagy sem. Egy másik lehetőség egy nem tetsző személy kizárására az indok nélküli elutasítás (Peremptory challenges), amikor az ügyvédeknek nem kell megindokolniuk, hogy miért tartanak valakit a védencük számára hátrányosnak. Ennek a kizárási lehetőségnek a száma korlátozott az eset súlyától függően, s vannak olyan ügyek, amelyben a kizárásnak ez a módja nem megengedett. (Abadinsky 1991:237) Az ügyvédek ebben az esetben kizárhatnak valakit pusztán azért, mert a szociológiai felmérések alapján úgy tudják, hogy mondjuk a nők keményebben ítélnék egy gyermekkel szemben elkövetett erőszakos bűncselekmény esetén, mint a férfiak. Mindezek mellett létezik még egy harmadik lehetőség is esküdték elutasítására: amikor az esküdtszéket egészében utasítják el (Challenge to the array). Erre akkor kerülhet sor, ha pl. fény derül arra, hogy az esküdték kiválasztására szolgáló listáról bizonyos népesség-csoport hiányzik. Az ilyen jellegű problémák esetén vagy a voir dire eljárást megelőzően, vagy a tény kiderítésétől számított hét napon belül meg kell indítani a „challenge for array” eljárást (28. U.S.C. par. 1867 d és e pontok).

ítélő esküdtszékek vonatkozásában mondja ki mindennek szükségességét (Taylor v. Louisiana, 419 U.S. 522, 528, 1975). E nagy jelentőségű ügyben a felperes azért fordult bírósághoz, mert úgy vélte, hogy az államában működő kiválasztási eljárás sérti az alkotmányt, amikor a nők bekerülési esélyeit az esküdtszékbe alig biztosítja. Míg az esküdti feltételeknek megfelelő nők aránya a lakosságon belül több mint ötven, addig bekerülési esélyük az esküdtszékbe csak tíz százalék. Pontosabban, az esküdtszéki panelba való tényleges bekerülésük ennyi. A bíróság döntésében kimondja, hogy a kiválasztási eljárás során nem lehet szisztematikusan kizárni a társadalom megkülönböztethető csoportjait.

E döntés után már csak azt kellett tisztázni, hogy mit kell érteni ezen kifejezéseken. A "szisztematikus" kifejezés a Duren v. Missouri döntésben nyerte el értelmét, ahol a bíróság az alkotmányellenesség megállapítását a következő feltételek megléte esetén tartotta elképzelhetőnek: 1. A kizárt csoport a társadalmon belül megkülönböztethető csoportot alkot. 2. E megkülönböztethető csoportok aránya a kiválasztás alapjául szolgáló listákon nem ésszerű és megfelelő a társadalmon belüli arányokhoz képest. 3. Az alul-reprezentáltság oka a szisztematikus kizárás.

E későbbiekben is iránymutató teszt első két pontjánál a bíróság a konkrét eset kapcsán egy pillanatil sem hezitált, hiszen a nők megkülönböztethető csoport-jellege illetve a listákon és a társadalmon belüli aránya közötti különbség nyilvánvalónak tűnt. A szisztematikus kizárás megállapításához azonban egy újabb formula szükségeltetett, ami úgy szólt, hogy a kizárás csak akkor szisztematikus, ha az a kiválasztási rendszer lényegéből fakad, vagyis ha a megkülönböztethető csoport kizárása az eljárás miatt szükségszerűen bekövetkezik. Elképzelhető ugyanis, hogy egy a reprezentáltságot tökéletesen biztosító rendszer mellett is kialakulhat olyan esküdtszék, amelyben egyetlen fekete, fehér, vagy éppen nő sem kap helyet. Ez mégsem jelenti feltétlenül, hogy ebben az esetben szisztematikusan zárnák ki e csoport tagjait. Ha viszont a rendszer olyan, hogy hétről hétre nem kerül be egyetlen fekete sem az esküdtszékbe, akkor a következetes kizárás és ezzel együtt az alkotmányértés ténye megállapítást nyerhet.

Ami ennél egy kicsit problematikusabb, az annak meghatározása, hogy mikor minősül egy csoport különállónak, vagy megkülönböztethetőnek (distinctive). E fogalom bevezetését követően ugyanis szükségszerűen vetődött fel a kérdés, hogy mondjuk a homoszexuálisok vagy tanárok szisztematikus kizárása esetén sérül-e az esküdtszékkel kapcsolatos azon alkotmányos követelmény, hogy az esküdtszéket a társadalom megfelelő keresztmetszetét jelentő részéből kell kiválasztani? Annak ellenére, hogy a Legfelsőbb Bíróság egy döntésénél hangsúlyozta, hogy e kérdés összefüggésben áll a „fair cross section” követelmény céljaival, a szisztematikus kifejezést viszonylag pontosan behatároló bírósági értelmezéshez képest itt egy meglehetősen bizonytalan és máig is vitatott doktrínával szembesülhetünk. Nehéz ugyanis megindokolni azt, hogy az amerikai magyarok kizárása miért nem sérti az alkotmányt, ha az afro-amerikaiak kizárása megsérti azt. A Lockhart v. McCree ügy indoklásában pl. elhangzik, hogy a nők és egyéb társadalmi csoportok mellett az afro-amerikaiak, mexikói amerikaiak kizárása többek között etnikai sajátosságok alapján történt, s ennek következményeként a vádlott nem rendelkezik a közösség általános vélekedését tükröző bíraskodás előnyeivel. Azt is hozzátesszük, hogy e történelmi okok miatt hátrányos helyzetű csoportok kizárása megfosztja e csoport tagjait állampolgári jogaik gyakorlásától (Lockhart v. McCree 476 U.S. 162, 1986). A legtöbb problémát az okozza, hogy az esküdtszék kiválasztási eljárását egységesítő törvény (továbbiakban: JSSA) viszonylag korai legfelsőbb bírósági értelmezése, illetve az ezen értelmezés alapján szükségesnek tartott feltételek felállítása

egy meglehetősen vitatott és önkényesnek tűnő döntési sorozatot indított el. Három feltételnek kell megfelelni ahhoz, hogy egy csoportot különálló csoportnak fogadjon el a bíróság. Az első feltétel az, hogy létezzen valami olyan jellemző, amely meghatározója és egyben limitálója a csoportnak. Másodszor szükséges egy közös attitűd, vagy gondolkör, vagy tevékenység, mely megkülönbözteti e csoportot a társadalom egyéb rétegeitől. Végül egy közös érdek meglétére van szükség, hogy mindezek alapján valaki elvárhassa a bíróságtól, hogy e csoport szisztematikus kizárása miatt az alkotmányesértés megállapítást nyerhessen. Ezen meghatározásra támaszkodva utasította el számos esetben a bíróság a felperesek azon igényét, hogy mondják ki egy adott csoportra vonatkozóan a különállóságot. A legtöbb kísérlet arra irányult, hogy a szociális státuszbeli azonosságot ismerjék el, mint különállóságot megalapozó tényezőt. Elsősorban persze az alacsony szociális státusszal kapcsolatban merültek fel ilyen igények, amelyek azután rendre elutasításra is találtak. Nem fogadta el a bíróság a felperesek érvelését, bármilyen fogalommal igyekeztek is becsempészni az alacsony szociális nivón élőket.³ Márpedig a visszautasítás okait meglehetősen nehéz megérteni a megkülönböztethetőnek elfogadott csoportok ismeretében. Amikor ugyanis azon az alapon utasítunk el egy igényt, hogy a csoport meghatározása meglehetősen bizonytalan (pl. a kékgallérosok eseténél érvelt így a bíróság), akkor nem érti az ember, hogy milyen értelemben tekinthető kevésbé bizonytalannak bizonyos etnikai csoportok meghatározása, hiszen bizonyíthatóan ellentmondások meghatározások léteznek arra vonatkozóan, hogy ki minősül mondjuk spanyol származásúnak. (Egyes amerikai hivatalok különböző módon határozzák meg, hogy ki tekinthető spanyol származásúnak.)⁴ Ez pedig a bíróság hozzáállásának alapját kérdőjelezi meg.

A téma egyik szakértője (Mitchell S. Zuklie) ennél a pontnál támadja a „fair cross section” kérdésével kapcsolatos bírói magatartást. Állítása szerint az egész kérdést helyesebb lenne szociális alapra helyezni, mert ez éppen könnyebb helyzetbe hozná a bíróságokat a meghatározást illetően, semmint bonyolítaná feladatukat. Cáfolja a bírói döntésekben megjelenő érveket, melyek szerint a szegénység összetettebb probléma annál, minthogy egyszerű faktorokkal, mint a jövedelem, vagy az állás, megragadhasuk. Továbbá, hogy idővel egy szegény státusza meg is változhat, illetve hogy a szegények nem rendelkeznek közös társadalmi érdekekkel illetve attitűdökkel, ami a megkülönböztethetőséget megalapozhatná. Zuklie szerint nem olyan nehéz meghatározni, hogy kit tekintsünk szegénynek, hiszen erre léteznek alapul vehető állami meghatározások is, és ha a bíróság a szövetségi szegénységi határt veszi alapul, akkor kevesebb gonddal kell megküzdnie, mint a származási kérdések esetén. Ez tehát egy adminisztratív úton jól kezelhető megoldás lenne, szemben a jelenlegivel. A bírák másik jellemző válaszát illetően úgy érvel, hogy az empirikus adatok tükrében a szegények társadalma nem túl mobilis. Aki szegény családban születik, annak óriási esélye van arra, hogy szegényen is fog meghalni. Hivatkozik egy tanulmányra,⁵ amely szerint az amerikai társadalom 4.9

³ „poor people” *United States v. James*, 453 F.2d 27, 29 (9th Cir. 1971); „persons with low incomes” (*Quadra v. Superior Courts*, 378 F. Supp. 605, 621, 1974); „lower economic groups” (*United States v. Green*, 489 F. 2d 1145, 1150, 1973); „working class” (*United States v. Marciano*, 508 F. Supp. 462, 469, 1980); „blue collar workers” (*Anaya v. Hansen*, 781 F.2d 1, 8, 1986); „paupers” (*United States v. Arnett*, 342 F. Supp. 1255, 1261 1970); „food stamp recipients” (*United States v. Mc Daniels*, 370 F.Supp. 298, 312, 1973).

⁴ Vannak hivatalok, melyek kimondják, hogy feketék semmi esetre sem lehetnek spanyol származásúak, míg mások szerint faji tényezőtől függetlenül a kulturális és származási tényezők határozzák meg, hogy ki minősülhet „spanyolnak”.

⁵ T Adams and G.J. Duncan: The prevalence and correlates of persistent urban poverty (Id. M.

és 8.8 százaléka folyamatos szegénységben él. Éppen ezért a szegények csoportjáról nem lehet azt mondani, hogy jellemzőiket nehéz lenne meghatározni. A közös érdek, attitűd, vagy kinézet hiányát felhozó bírói érvelést pedig még egyszerűbben lehet cáfolni, ha belegondolunk abba, hogy bizonyos etnikai csoportoknál (melyek esetében a bíróság gond nélkül elfogadta a különálló jelleget) a csoportot alkotók társadalomban elfoglalt pozícióbeli különbségeiből eredően mennyivel nehezebb érdekelni, vagy attitűdbeli azonosságokat felmutatni (Mitchell S. Zuklie: 1996). Zuklie mellett még számosan támadják a reprezentativitás biztosításának érvényes doktrínáit és alternatív megoldásokat kínálnak munkáikban (ld. David Kairys, Joseph B. Kadane, John P. Lehoczky: *Jury Representativeness: A mandate for Multiple Source Lists*, *California Law Review*, Vol. 65: 776, vagy Hazard R. Alker, Jr., Carl Hosticka, Michael Mitchell: *Jury selection as a biased Social process*, 11 *Law and Society*, 1976).

Többen felvetik, hogy a törvényhozók minden igyekezete ellenére már a JSSA is tartalmaz olyan pontokat, amelyek betartása mellett a törvény szerint eljáró bíróságok, minden hátsó szándék nélkül, legfeljebb csak saját leterheltségüket enyhítendő, kihagyhatnak bizonyos társadalmi csoportokat az esküdtté válás lehetőségéből.

A Fukarai professzor által vezetett kutatócsoport vizsgálta meg, hogy a JSSA alapján meghatározott lépések milyen kizárási lehetőségeket foglalnak magukban. Megállapították, hogy az első három szakasz nyilvánvaló, automatikus kizárást eredményez (Hirosi Fukarai et al: 1993).

A kiválasztás első szakaszában annak a földrajzi területnek a meghatározására kerül sor, amelyből a leendő esküdteteket kiválasztják. A törvény alapján már itt lehetőség van arra, hogy a bíróságtól túlságosan távol élőket e földrajzi behatárolással kizárják. A kutatócsoport kimutatta, hogy ez elsősorban a vidéki farmereket érinti.

Második lépésben a bíróságnak össze kell állítania a meghatározott földrajzi területen belül a szóba jöhető esküdttek névsorát. Főszabály szerint ennek elsődleges eszköze az aktuális szavazólista, s csak akkor „kell” más listákat is igénybe venni, ha ez a bíróság megítélése szerint a „fair cross section” követelmény biztosításához szükséges. Miután relatíve kevés bíróság használ a szavazólistákon kívül más forrásokat, ezért a kutatók megállapítása szerint az alulreprezentáltság már ekkor szükségszerűen bekövetkezik. E listákon ugyanis kimutathatóan alulreprezentáltak az alacsony jövedelműek, a faji és etnikai kisebbségek.

A „master jury wheel” vagyis a korábban említett szűkebb lista összeállítása kapcsán pedig a négyévente kötelező felfrissítés fokozza az alulreprezentáltságot a kutatók szerint, mégpedig azon oknál fogva, hogy az alacsony jövedelműek, faji és etnikai kisebbségek köztudottan földrajzi értelemben jóval mobilisabbak a középosztálynál.

Mindebből látható tehát, hogy a reprezentativitás követelményének kimondása (mely az esküdtszék létét meghatározó ideológia miatt szükségszerűen bekövetkezik) milyen nehezen megoldható elméleti és ebből következően technikai jellegű problémákat vet fel. Jóllehet imponáló az az igyekezet, amit az amerikai törvényhozók és bírák ebben az ügyben mutatnak, a végeredményt tekintve egyfajta tévútról kell beszélni. Tipikus példáról van persze szó. Egy reális probléma kapcsán kifejtett érvelés egy későbbi ügy esetén olyan támpontokat nyújt, amibe ügyvédek, s főként szociológusok könnyedén belekapaszkodhatnak, követelvén a logika következetes érvényesítését. Ez pedig, mint ennél az esetnél látható, szinte megoldhatatlan feladat elé állíthatja, vagy logikai szempontból védhetetlen döntésekre kényszerítheti az igazságszolgáltatást.

Felhasznált irodalom

- Abadinsky, H.* (1991) An introduction to the American Legal system. Nelson-Hall Inc.
- Allport, G.W.* (1977) Az előítélet. Budapest: Gondolat.
- Belli, M.M.* (195., supplement, 1966) Modern Trials. Indianapolis: Bobbs Merrill.
- Bermant, G.* (1985) The psychology of evidence and trial jury procedure. Beverly Hills.
- Broeder:* (1954) The functions of the jury. Facts or fictions. Chicago L. R. v 21.
- Bloomstein, Morris J.* (1968) Verdict – The Jury System, New York.
- B. Bonora and E. Crauss* (1979) Jurywork: Systematic Techniques. National jury Project: Oakland, CA.
- Chapin, Bradley* (1983) Criminal justice in Colonial America: 1606–1660. Athens: University of Georgia Press.
- Costanini, E. and King, J.* (1980/1981) The partial juror: Correlates and causes of prejudgement. Law and Society Review, 15, 9–40.
- Dexter, Hedy Red* (1956) In search of the fair jury: Does extended "voir dire" remedy the effects of pretrial publicity? International University, Florida (1990) 11. Devlin, P.: Trial by jury. Stevens and Sons.
- E.B. Ebbesen, R. S. Wyer, Jr., D. L. Hamilton, and D. E. Carlston* (1980): Person memory: the cognitive basis of social perception. Hillsdale, Erlbaum.
- Forston, R. F.* (1972) „Research in jury structure and function.” Presented to speech Communication Association, Chicago, December.
- Francis, Philip* (1963) How to serve on a jury, New York.
- Frederick, J.T.* (1987): The psychology of the American jury. The Michie Company, Charlottesville, Virginia.
- Friedman, Lawrence M* (1973) A history of American law. New York. Simon and Schuster.
- H. Fukurai et al* (1993) Race and the jury: Racial Disenfranchisement and the search for justice.
- Hans, Valerie P. and Neil Vidmar* (1986) Judging the jury. Plenum Press, New York and London.
- Hastie, R.:* Memory for behavioral information that confirms or contradicts a personality impression. In: R. Hastie, T. M. Ostrom.
- Harrington, D. C. and Dempsey, J.* (1969) Psychological factors in jury selection. Tennessee Law Review 37.
- Hawkins, C. H.* (1960) Intention and coalition realignments in consensus-seeking groups: A study of experimental jury deliberations. Doctoral dissertation, The University of Chicago.
- Hawkins, C.* (1960) „Interaction and coalition realignments in consensus-seeking groups: a study of experimental jury deliberation.” Ph.D. dissertation, University of Chicago.

Hennenberg, M. C. and DeVan, M.R. (1987) Conducting a defense jury voir dire through the judge in federal district court. Champion (March).

Jones, C. and Aronson E. (1973) Attributions of Fault to a rape victim as a function of respectability of the victim. Journal of Personality and social Psychology, 26, 415–419.

Kalven and Zeisel (1966): The American jury. Little, Brown and Company, Boston.

Kennebeck, Edwin: From the jury box. In: Ed. by Rita James Simon (1975) The jury system in America. A critical overview. Sage Publications, Beverly Hills, London.

Kassin, S.M. and L.S. Wrightsman (1988) The american jury on trial. Psychological Perspectives. Hemisphere P.C., New York.

Kessler, J. An empirical study of six- and twelve-member jury decision-making processes. University of Michigan Journal of Law Reform, 1973., 6., 712–734.

Kessler, J. B. (1974) „Techniques of jury research.” Presented to Central States Speech Association, Milwaukee, April.

Lehmann, G. (1968) What you need to know for Jury Duty, New York.

Lempert, Richard (1992) A jury for Japan? In: The American Journal of Comparative Law, Winter, 37–71.

Miller and Boster (1977) Three images of the trial. Their Implications for Psychological Research in Psychology in the legal process. Edited by Bruce Dennis Sales. Spectrum Pub. Inc., New York.

O’Connel, P.D. (1988) Pretrial publicity, change of venue, public opinion polls – A theory of procedural justice. University of Detroit Law Review, 65, 169–197.

Penrod, S. and Linz, D. (1984) Voir dire: Uses and Abuses In M. F. Kaplan (ed.) The impact of social psychology on procedural justice. 135–163. Springfield, IL: Charles C. Thomas.

G. L. Platzer (1985): The Physical Attractiveness Phenomena.

Rembar, C. (1980) The law of the land. New York: Simon and Schuster.

Rasicot, James (1983) Jury selection, body language and the visual trial. AB Publications, Minneapolis.

Sams, (1969) Persuasion in the voir dire: The Plaintiff’s Approach, in Persuasion: The Key to Damages. G. Holmes ed.

Ed. by Sarah McCabe and Robert Purves(1972) The jury at work. A study of a series of jury trials in which the defendant was acquitted. Oxford University Penal Research Unit. Occasional Paper Nr. 4.

Schmid, Niklaus (1986) Das amerikanische Strafverfahren.

Simon, R. J. and P. Marshall (1972) „The jury system,” pp. 211–233 in S. S. Nagel (ed.) The Rights of the Accused in Law and Action. Beverly Hills, Calif.: Sage Criminal Justice System Annuals, Vol. I.

Smoke, W. H., & Zajonc, R. B. (1962.) On the reliability of group judgements and decisions. In J. J. Criswell, H. Solomon, & P. Suppes, eds. Mathematical methods in small group processes. Stanford: Stanford University Press.

Sonquist, J.A., Barker, E. and Morgan, J. (1973) Searching for structure. Ann Arbor: Institute for social research.

Stephan, C. and J.C. Tully (1973) The influence of physical attractiveness of a plaintiff on the decisions of simulated jurors. Paper read at the meetings of the North Central Sociological Association, Cincinnati.

E. Stewart: Defendant’s attractiveness as a factor in the outcome of criminal trials: An observational study.

Stodtbeck, F. L., & Hook, L. H. (1961) The social dimensions of a twelve man jury table. Sociometry, 24., 397–415.

Stodtbeck, F., R. James, and C. Hawkins (1957) „Social status in jury deliberations.” American Sociological Review 22 (December): 713–719.

Stodtbeck, F. (1962) „Social process, the law and jury functioning,” in N. Evan (ed.) Law and Sociology.

Taylor, S. E. and Crocker, J. (1980) Schcematic bases of social information processing. In E.T. Higgins, C. P. Herman.

Wachtler, Sol (1990) Grand Juries: Wasteful and Pointless. New York Times (Jan. 6.):15.

Warner, H.C. (1959) Development of trial by jury. Tennessee Law Review 26. 459–467.

Wishman and Seymour: Anatomy of a jury. The system on trial. Times Books. (1986).

White, A.J., Jr. (1952) Selecting the jury. In. J.A. Appleman, ed. Successful jury trials: A symposium. Indianapolis: Bobb-Merril.

Zeisel, H and Diamond, S.S. (1974) The jury selection in the Mitchell-Stans conspiracy trial. American Bar Foundation Research Journal, 151–174.

Mitchell S. Zuklie (1996) Rethinking the Fair Cross-Section Requirement, California Law Review Vol. 84:101.

ATTILA BADÓ

LAY JUSTICE AND REPRESENTATIVITY

(The "fair cross section" doctrine)

(Summary)

The study analyses the importance of the fair Cross Section Requirement in the USA. The Sixth Amendment requires juries to be drawn from a representative cross-section of the community. The most important question related to this requirement is how juries can replicate (if they can at all) the diversity of the communities from which they are drawn. The author reviews the Supreme Court decisions and the methodology applied by federal courts for assessing a group's distinctiveness. He argues that the way chosen by the Supreme Court has led to an unforeseen result. Logically it can not be defended that certain groups of the society are said to be distinctive and others are not even though the tests used by courts can not justify these distinctions.